

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק אלמנה ניזונת
חלק א'
צה: – צז:

April 23, 2009

© Yechezkel Folger 2009

מפתח

דף צה:	3
תד"ה אלמנה ותד"ה ניזונת תנן	3
תד"ה ואין חייבין ובא"ד כגון דליכא	10
תד"ה ניזונת תנן	12
דף צו:	13
תוספות ד"ה תא שמע	13
תד"ה אלמנה	14
דף צו:	15
רש"י ד"ה ור' יוסי	15
תד"ה נכסי בחזקת יתמי ובא"ד ולא דמי	23
תד"ה נשאת	27
דף צז:	28
תד"ה וסמך לי' ותד"ה מאי סמך	28
דף צז:	32
סוגיא דמגורשת ואינה מגורשת	32
תד"ה בבתולי' ובא"ד דהא בקנס ובא"ד ונראה לי	41

דף צה:

תד"ה אלמנה ותד"ה ניזונת תנן

- 1) דף נב: at משנה
a) אנשי גליל
i) אלמנה to an מזונות must give יתומים
ii) כתובה her תובע "כל ימי מיגר אלמנותה" continues חיוב This
בב"ד
- b) אנשי יהודה
i) Even during ימי מיגר אלמנותה
ii) כתובה her תובע once they've offered to pay an אלמנה to an מזונות needn't give יתומים
- 2) רש"י
a) תקנו מזונות תחת מעשה ידי'
b) It follows that
i) For ימי מיגר אלמנותה יתמי belong to מעשה ידי' her אנשי גליל
ii) But for יתומים offer to pay her כתובה are her own מעשה ידי' her אנשי יהודה
- 3) משנה
a) "אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידי' שלהן"
4) רש"י of the גמרא as explained by איבעיא
a) Is גרסא the correct ניזונת in the משנה
i) So that the משנה follows אנשי גליל and teaches two דינים
(1) כל ימי מיגר אלמנותה for אלמנה to an מזונות must give יתומים
(2) כל ימי מיגר אלמנותה for מעשה ידי' own יתומים
b) Or is הניזונת the correct גרסא
i) So that the משנה follows אנשי יהודה and teaches only one דין:
(1) חיוב only of an אלמנה to whom there is still a מעשה ידי' own יתומים give מזונות
(2) Meaning they own the מעשה ידי' of an אלמנה only if they haven't offered to pay her כתובה
c) It follows that the point of the איבעיא is whether our משנה agrees with אנשי יהודה or אנשי גליל
- 5) ד"ה מזונות תנן at תוספות
a) רש"י of שיטה to קשיא
i) אנשי יהודה and אנשי גליל of מחלוקת already sets out פרק נערה in משנה A

- ii) Why is it relevant whether our משנה follows אנשי גליל or אנשי יהודה
- 6) מהרש"א
 - a) תוספות on קשיא
 - i) It's relevant whether our משנה follows אנשי גליל or אנשי יהודה
 - ii) Since
 - (1) the משנה in נערה sets out the מחלוקת
 - (2) while our משנה is a סתם משנה
 - iii) And
 - (1) by deciding the correct גרסא in our סתם משנה
 - (2) we can base the הלכה on the כלל that "מחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם"
 - b) First תירוץ
 - i) תוספות asks that
 - (1) אנשי יהודה or כאנשי גליל is הלכה whether the פרק נערה disagree in רב ושמואל
 - (2) So
 - (a) instead of asking whether
 - (i) based on סתם כך מחלוקת ואחר כך
 - (ii) אנשי יהודה or אנשי גליל supports our משנה
 - (b) The גמרא should have asked whether
 - (i) based on סתם כך מחלוקת ואחר כך
 - (ii) the גרסא in our משנה supports רב or supports שמואל
 - c) Second תירוץ
 - i) תוספות asks that
 - (1) We can't decide the הלכה from the גרסא in our משנה because רב ושמואל can disagree on the correct גרסא
 - (2) So the גמרא should have asked simply
 - (a) מאי הוי עלה דרב ושמואל
 - (b) Without adding that the דין depends on the גרסא in our משנה
- 7) תוספות of תירוץ - part 1
 - a) Unlike the שיטה of רש"י
 - i) If the correct גרסא in the משנה is הניזונת the משנה can apply to both אנשי גליל and אנשי יהודה
 - ii) The איבעיא isn't whether the משנה agrees with אנשי גליל or אנשי יהודה
- 8) תוספות of תירוץ - part 2

- a) Instead here are the צדדים of the איבעיא
- i) First צד
- (1) Do אנשי יהודה say that מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay the כתובה of the אלמנה – the same as the שיטה of רש"י
- ii) Second צד
- (1) Or do אנשי יהודה say that
- (a) Since יתומים can at any time offer to pay the כתובה of the אלמנה and become פטור from having to give her מזונות
- (b) מעשה ידי' are לעצמה even before they offer to pay her כתובה
- 9) תוספות of תירוץ - part 3
- a) If in the משנה the correct גרסא is אלמנה הניזונת it must be that the first צד of the איבעיא is correct
- b) If in the משנה the correct גרסא is אלמנה ניזונת it must be that the second צד of the איבעיא is correct
- c) Here's why
- i) If the משנה says אלמנה הניזונת
- (1) The משנה means that מעשה ידי' שלהן **so long** as she's ניזונת
- (2) the משנה applies to both
- (a) אנשי גליל
- (i) Who say the אלמנה has מזונות for אלמנותה כל ימי מיגר אלמנותה
- (ii) So מעשה ידי' שלהן for אלמנותה כל ימי מיגר אלמנותה
- (b) And – for the first צד of the איבעיא – also to אנשי יהודה
- (i) Who say the אלמנה has מזונות so long as the יתומים haven't offered to pay her כתובה
- (ii) And מעשה ידי' שלהן during this time
- ii) But if the משנה says אלמנה ניזונת
- (1) The משנה means that the אלמנה is ניזונת for אלמנותה כל ימי מיגר אלמנותה regardless of whether the יתומים offer to pay her כתובה
- (2) Which proves that the משנה says its דין only for אנשי גליל and not for אנשי יהודה
- (3) And we assume that the משנה doesn't say its דין for אנשי יהודה is that
- (a) The second צד of the איבעיא is correct and
- (b) מעשה ידי' aren't שלהן even if יתמי haven't offered to pay her כתובה
- 10) ד"ה אלמנה at תוספות

- a) It must be that in the משנה the correct גרסא isn't שלהן ידי ומעשה ידי with a ו"ו before מעשה
- b) Because
 - i) If there's a ו"ו before מעשה
 - (1) it must be that the משנה says ניזונת and applies only to אנשי גליל
 - (a) since then
 - (i) "אלמנה ניזונת" teaches that she's ניזונת so long as she's an אלמנה namely מי מיגר אלמנותה
 - (ii) while "ומעשה ידי שלהן" teaches a second דין that מעשה ידי שלהן
 - (2) But if the correct גרסא is "אלמנה הניזונת" then "אלמנה הניזונת" standing alone doesn't teach anything
 - ii) While without the ו"ו
 - (1) the משנה can apply to אנשי יהודה for the first צד of the איבעיא
 - (2) because the words "אלמנה הניזונת מעשה ידי שלהן" together limit מעשה ידי ניזונת to the times when she's שלהן

11) מהרש"א

- a) תוספות on קשיא
 - i) Maybe the איבעיא is whether
 - (1) מעשה ידי is the correct גרסא so that the משנה can say הניזונת and apply also to אנשי יהודה
 - (2) or ומעשה ידי is correct and the משנה must say ניזונת and apply only to אנשי גליל
- b) תירוץ
 - i) If so the גמרא would have mentioned that the correct גרסא in מעשה ידי is the איבעיא of the נקודה

12) סוגיא of the המשך to the הקדמה

- a) First כלל
 - i) מזונות אשתו חייב בעל is
 - ii) there is no way that בעל can be פוטר himself from this חיוב
- b) Second כלל
 - i) אלמנת אביהן חייב for the מזונות of תמי בעל are
- c) Third כלל
 - i) Since אנשי גליל say that there is no way that תמי בעל can be פוטר themselves from their חיוב to pay מזונות

- ii) מזונות are similar to בעל since he too can't be פוטר himself from paying אשתו
 - d) Fourth כלל
 - i) Since אנשי יהודה say that יתומים can become פטור from the חיוב of מזונות to an כתובה אלמנה by offering to pay her
 - ii) יתומים differ from בעל who can't be פוטר himself from this חיוב
 - e) Fifth כלל
 - i) תקנו מזונות תחת מעשה ידי
 - f) Sixth כלל
 - i) אשתו owns the מציאות of בעל
 - g) Seventh כלל
 - i) Since we've established for אנשי גליל that יתומים are similar to בעל
 - ii) We assume that
 - (1) They're similar also for מציאת אלמנה so that מציאתה is שלהן
 - (2) and it's no more of a רבותא that מציאתה שלהן than to say מעשה ידי שלהן
 - h) Eighth כלל
 - i) Since we've established for אנשי יהודה that יתומים aren't similar to בעל
 - ii) It's possible that
 - (1) מציאתה לעצמה even while מעשה ידי are שלהן before the יתומים have offered to pay her כתובה
 - (2) Because
 - (a) For a reason not essential here
 - (b) It's more מסתבר that מעשה ידי are שלהן than that מציאתה שלהן
- 13) תא שמע
- a) אלמנה מציאתה לעצמה says that שמואל
 - b) now
 - i) If the משנה says הניזונת
 - (1) Which we've established proves that
 - (a) The first דף of the איבעיא is correct
 - (b) And that אנשי יהודה say that מעשה ידי שלהן until יתמי offer to pay her כתובה
 - ii) then
 - (1) the מימרא of שמואל can apply to אנשי יהודה

- (2) because we've established that אנשי יהודה can say מעשה ידי' שלהן לעצמה even when
- iii) but if the משנה says ניזונת
- (1) Which we've established proves that אנשי יהודה say that מעשה ידי' are always לעצמה
- (2) then
- (a) אנשי יהודה can say his מימרא neither for אנשי גליל nor for אנשי יהודה
- (3) Here's why
- (a) אנשי גליל can't say his מימרא
- (i) since for אנשי גליל we've established that מציאתה שלהן
- (b) אנשי יהודה can say his מימרא
- (i) Because if so שמואל should have taught the greater חידוש that מעשה ידי' לעצמה
- c) So we've proved that
- i) the משנה says הניזונת
- ii) אנשי יהודה follow the first צד and say מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay her כתובה
- iii) And שמואל adds for אנשי יהודה that מציאתה are לעצמה
- 14) מהרש"א
- a) קשיא
- i) even if שמואל hadn't said his מימרא we would have proved that
- (1) the משנה says הניזונת
- (2) אנשי יהודה follow the first צד and say that מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay her כתובה
- (3) אנשי יהודה say מציאתה לעצמה
- b) Because
- i) If the correct גרסא in the משנה is ניזונת and the משנה applies only to אנשי גליל
- ii) Because אנשי יהודה follow the second צד
- iii) Then
- (1) since we've established for אנשי גליל that מציאתה שלהן
- (2) the משנה itself should have taught
- (a) the greater רבותא that מציאתה שלהן
- (b) instead of the lesser רבותא that מעשה ידי' שלהן

- iv) but if the correct גרסא in the משנה is הניזונת and the משנה applies also to אנשי צד because אנשי יהודה follow the first צד
- (1) this wouldn't have been a קשיא because
- (a) we'd have explained that the משנה can't teach מציאתה שלהן
 - (b) since this wouldn't fit for אנשי יהודה who say מציאתה לעצמה
- c) תירוצ
- i) We established earlier that for אנשי גליל it's no more רבותא that מציאתה שלהן than that מעשה ידי שלהן

תד"ה ואין חייבין ובא"ד כגון דליכא

- 1) פרק נערה in ברייתא
 - a) תקנו מזונות תחת מעשה ידי'
 - b) תקנו פירקונה תחת פירות נכסי מלוג
 - c) תקנו קבורתה תחת כתובתה
- 2) הקדמה
 - a) תקנו קבורתה תחת כתובתה means that
 - i) if
 - (1) didn't pay אשתו because the אשה died before him בעל
 - (2) He's חייב בקבורתה
 - ii) If
 - (1) the אשה dies before the בעל
 - (2) then
 - (a) need to pay her כתובה to her while she is alive or to יורשי אשה if she has died
 - (b) חייב בקבורתה יתמי הבעל
 - (c) and instead her own יורשים are חייב for her קבורה
- 3) משנה here also says
 - a) if יתמי הבעל need to pay the כתובה of an אלמנה
 - b) then
 - i) חייב בקבורתה יתמי הבעל
 - ii) and instead her own יורשים who are יורש her כתובה are חייב for her קבורה
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) קשיא
 - i) What does the משנה add to what we already know from the ברייתא about קבורתה
 - b) תירוץ
 - i) The משנה adds nothing to the ברייתא on קבורתה
 - ii) It repeats the דין of the ברייתא only because the דין isn't mentioned in any other משנה
 - iii) And
 - (1) it's for the same reason that the משנה teaches the חיובים of יתמי בעל for מזוני
 - (2) even though these דינים are also set out in the ברייתא

- c) קשיא
- i) Once the משנה says that יתמי הבעל aren't חייב for her קבורה
 - ii) Why does the משנה need to add that יורשי האשה who are יורש her כתובה are חייב בקבורתה
 - iii) After all
 - (1) It's a פשטות that her own יתומים are חייב for her קבורה
 - (2) Because who else will be קובר the אלמנה
- d) תירוץ
- i) The משנה needs to teach that יתמי האשה are חייב בקבורתה
 - (1) even where בעל left only מטלטלי so that יתמי האשה in the end aren't יורש כתובתה
 - (2) And we might have thought that this counts as if יורשי הבעל were יורש her כתובה so that יורשי הבעל are חייבין בקבורתה
- 5) בא"ד כגון דליכא מהרש"א
- a) קשיא
- i) If בעל left no קרקע so her יורשים aren't גובה anything for her כתובה
 - ii) Why does the משנה refer to her יורשים as יורשי כתובתה
- b) תירוץ
- i) Since יורשי are גובה כתובתה where there is קרקע for her כתובה
 - ii) They count as יורשי כתובתה even where there is no קרקע and there is nothing to be גובה for her כתובה
- 6) מהרש"א of תוספות המשך
- a) הקדמה
- i) We've said that our משנה needs to set out the דינים on the חיובים of הבעל יתמי that are set out in the ברייתא in פרק נערה but aren't set out in other משניות
 - ii) And we've established that the משנה here teaches the first two of these דינים for יתמי הבעל – the דינים for יתמי תחת מעשה ידי' – and תקנו קבורתה תחת כתובתה and תקנו מזונות תחת מעשה ידי' – the דינים for יתמי הבעל
- b) קשיא
- i) The final דין in the ברייתא for יתמי בעל on פירות תחת פרקונה
 - (1) Namely that they're not חייב בפרקונה because they don't have rights to נכסי מלוג of her פירות
 - (2) also isn't set out in any משנה
 - ii) Why doesn't our משנה also teach that דין

תד"ה ניזונת תנן

See ד"ה אלמנה at תוספות above

דף צו.

תוספות ד"ה תא שמע

דף צה: at תד"ה אלמנה See

תד"ה אלמנה

1) גמרא

a) מטלטלים מקרקעי only from מזונות and כתובה her גובה is אלמנה

b) But

i) if she's מטלטלין תופס for מזונות

ii) לא מפקינן מינה

c) רבינא

i) If she's מטלטלין תופס for her כתובה

ii) מפקינן מינה

d) מר בר רב אשי

i) "לא מפקינן מינה" should apply to כתובה as well as to מזוני

ii) Because there's no reason to treat them differently

e) ר' יצחק

i) רבינא agrees with רבא that

(1) we do treat כתובה differently than מזונות

(2) and for כתובה we are מפקינן מינה

2) תוספות

a) קשיא

i) why in fact does רבינא say that כתובה is different than for מזוני

3) מהרש"א

a) קשיא

i) קשיא already asked מר בר רב אשי

ii) What does תוספות add by its קשיא

b) תירוץ

i) The גמרא assumes that מר בר רב אשי meant his מימרא as a שאלה and not as an רבינא אתקפתא

ii) Here's proof

(1) If מר בר רב אשי meant his statement as an actual אתקפתא

(2) Then

(a) Instead of saying that רבינא agrees with רבא

(b) מר בר רב אשי should have said that the אתקפתא of מר בר רב אשי is a קשיא to רבינא

iii) תוספות then asks why in fact isn't the מימרא of מר בר רב אשי an אתקפתא

דף צו:

רש"י ד"ה ור' יוסי

1) הקדמה

a) First כלל

i) If כלו קרקע דיתמי

(1) An אלמנה can be גובה her כתובה and מזוני only from יתמי נכסי

b) Second כלל

i) If כלו קרקע דיתמי

(1) An אלמנה can be גובה her כתובה from לקוחות

c) Third כלל

i) Even if כלו קרקע דיתמי

ii) An אלמנה can't be גובה her מזוני from לקוחות

d) Fourth כלל

i) "לקוחות" in this סוגיא means

(1) יתמי from מקרקעי יתמי

(2) מזוני or כתובה towards יתמי נכסי אלמנה sold

ii) see יוסי at תוספות and compare with רש"י

e) Fifth כלל

i) "נכסי בחזקת יתמי קיימי" ר' יהודה says that

ii) "נכסי בחזקת אלמנה קיימי" ר' יוסי of שיטה א'

iii) "נכסי בחזקת יתמי קיימי" ר' יהודה that ר' יוסי of שיטת אי נמי agrees with

f) Sixth כלל

i) If יתומים say "נתננו למזונת" and the אלמנה says "לא נטלתי"

ii) Then

(1) "נכסי בחזקת אלמנה קיימי" ר' יוסי of שיטה א' that

(a) The אלמנה is נאמנת

(2) "נכסי בחזקת יתמי קיימי" ר' יוסי of שיטה א' and ר' יהודה that

(a) The יתמי are נאמנים

g) Seventh כלל

i) יתומים aren't נאמנים to say that they already paid the כתובה of the אלמנה

h) Eighth כלל

i) If

- (1) an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה
 - (2) and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
 - ii) And she's not מפרש that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
 - iii) Then
 - (1) If נכסי בחזקת יתמי קיימי
 - (a) יתומים and לקוחות are נאמנים if they claim that the אלמנה sold both שדות for כתובה
 - (2) If נכסי בחזקת אלמנה קיימי
 - (a) אלמנה is נאמנת if she claims that she sold both שדות for מזוני
 - i) Ninth כלל
 - i) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
 - ii) And she's not מפרש that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
 - (1) יוסי א' דר' יוסי assumes that the לקוחות know about these sales from the start
 - (2) יוסי ר' יוסי of שיטת אי נמי says it's possible that the לקוחות to this day don't know about these sales
 - j) Tenth כלל
 - i) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
 - ii) and she is מפרש that the sales were for כתובה or מזוני
 - iii) All שיטות agree that the לקוחות know about these sales from the start
 - k) Eleventh כלל
 - i) The גמרא assumes that
 - (1) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
 - (2) Then
 - (a) neither שדה is alone enough to pay for her כתובה in full or for her מזוני in full
 - (b) so a יתר of כתובה and a יתר of מזוני are still unpaid
 - (c) but the שדות together are enough to pay either her כתובה or her מזונות
- 2) ברייתא
- a) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
 - b) Then

- i) ר' יהודה says
 (1) It's to her advantage to be מפרש that she sold one שדה for her כתובה and the other for מזוני
- ii) ר' יוסי says
 (1) It's to her advantage to sell סתם and not to be מפרש that she sold one שדה for her כתובה and the other for מזוני
- 3) גמרא
- a) Presumably ר' יהודה and ר' יוסי are מחולק because
- i) ר' יהודה says קיימי בחזקת יתמי and that's why it's better for her to be מפרש
- ii) ר' יוסי says קיימי אלמנה בחזקת יתמי and that's why it's better for her not to be מפרש
- b) אי נמי
- i) We can understand the שיטה of ר' יוסי even if he says קיימי בחזקת יתמי
- 4) נכסי בחזקת יתמי קיימי ר' יהודה for ביאור – רש"י
- a) If לא כלו נכסי יתמי and she wasn't מפרש that she sold one שדה for מזוני
- b) she's not גובה anything at all
- i) Because יתמי are נאמנים to say
- (1) You sold both שדות for your כתובה
- (2) so your כתובה was already paid in full
- (3) And we're נאמנים that we paid you separately for your מזוני in full
- c) But if לא כלו נכסי יתמי and she was מפרש that she sold one שדה for מזוני
- i) Her פירוש makes it clear that her כתובה יתר wasn't paid
- ii) And
- (1) although she's not גובה the מזוני יתר because יתמי are נאמנים to say נתנו for מזוני
- (2) She's at least גובה the יתר כתובה
- d) It follows that it's to her advantage to be מפרש

לא כלו נכסי יתמי		
במפורש	בסתם	
גביא יתר כתובה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי

- 5) נכסי בחזקת אלמנה קיימי that says שיטה א' דר' יוסי for ביאור – רש"י
- a) If לא כלו נכסי יתמי and she wasn't מפרש she's גובה in full
- i) Because she's נאמנת to say יתמי
- (1) I sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
- (2) Nor did you separately pay me יתר מזוני and יתר כתובה

(3) So you owe me both יתר כתובה and יתר מזוני

b) If מפרש לא כלו נכסי יתמי and she was

i) Then

(1) we don't even have to rely on נאמנות to decide that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני

(2) and it's a שכן כל that she's גובה in full

c) It follows that

i) where לא כלו נכסי יתמי

ii) for מפרש is אלמנה it makes no difference whether the דר' יוסי

לא כלו נכסי דיתמי		
במפורש	בסתם	
גביא יתר כתובה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה

d) But

i) Where כלו נכסי יתמי it does make a difference whether she's מפרש

ii) Here's why

(1) If she was מפרש

(a) It's clear that she was already גובה part of her כתובה

(b) So she'll only be able to be גובה from לקוחות her כתובה

(2) Note that

(a) she won't be able to be גובה her מזוני

(b) because לקוחות aren't responsible for מזוני

iii) While if she wasn't מפרש

(1) she'll be גובה her "כתובה" in full

(2) because

(a) although

(i) we assume for this שיטה that

(ii) לקוחות know about her prior sales even when she's not מפרש

(b) still

(i) She has נאמנות to say that she sold both שדות for מזוני

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
		גביא יתר כתובה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה

6) נכסי בחזקת יתמי קיימי שיטת אי נמי לר' יוסי for ביאור – רש"י

- a) We established for ר' יהודה that
 - i) Because נכסי בחזקת יתמי קיימי
 - ii) If לא כלו נכסי יתמי and she wasn't מפרש she's גובה nothing
 - iii) Since יתמי are נאמנים to say
 - (1) "you sold both שדות for your כתובה
 - (2) And we separately paid your מזונות"
- b) יוסי ר' for אי נמי disagrees
 - i) Because
 - (1) If לא כלו נכסי יתמי and she wasn't מפרש
 - (2) She can still bring עדים to prove that she sold one שדה for מזונות
 - (3) So that she's still owed יתר כתובתה and can be גובה from יתמי
 - ii) If לא כלו נכסי יתמי and she was מפרש
 - (1) Then
 - (a) The same as we established for ר' יהודה
 - (b) of course she's גובה יתר כתובתה
- c) It follows that for לא כלו נכסי יתמי it makes no difference whether or not she's מפרש
- d) But
 - i) Where לא כלו נכסי יתמי it's an advantage to her not to be מפרש
 - ii) Here's why
- e) If she's not מפרש
 - i) Even though יוסי ר' for this שיטה says נכסי בחזקת יתמי קיימי
 - ii) So
 - (1) If לקוחות know about here prior sales
 - (2) she doesn't have נאמנות to say both sales were for מזונות
 - iii) Still
 - (1) Since she wasn't מפרש
 - (2) We assume for this שיטה that לקוחות don't know that she sold the two שדות
 - (3) So
 - (a) they wouldn't know to argue that she was גובה her כתובה at all
 - (b) and she'll be גובה from לקוחות what they think is payment for her entire כתובה
- f) While if she is מפרש

- i) She won't be able to hide her sale of the two שדות and that one שדה was sold for her כתובה
- ii) So she'll be able to be גובה only יתר כתובתה

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
		גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דתעלים למכירות ולא ידעו למישען דמכרה הכל לכתובתה ולכן לא גביא כלום	גביא יתר כתובתה	גביא יתר כתובתה	אי נמי דר' יוסי בחזקת יתמי

7) תוספות

a) רש"י to קשיא

i) הקדמה

(1) For the first שיטה of ר' יוסי that יתמי קיימי

(2) How is it that

(a) she can be מאנה the לקוחות and be גובה her כתובה in full

(b) by lying and saying that she sold both שדות for מזונות

b) תירוץ

i) When the לקוחות first bought their קרקעות

ii) Even though this שיטה says the לקוחות then knew that she had already sold שדות from יתמי נכסי

iii) They should have realized that

(1) the אשה might say that she sold the שדות for מזוני

(2) and that she'd have נאמנות because יתמי קיימי

iv) So

(1) By not leaving enough חרי בני חרי for her to be גובה her כתובה

(2) אינהו דאפסידו אנפשייהו - they caused their own loss

8) מהרש"א – part 1

a) קשיא

i) Why didn't תוספת ask this stronger קשיא:

ii) We established for the שיטה of אי נמי for ר' יוסי that

(1) It's possible that לקוחות don't know about the prior sales by the אלמנה

(2) And the אלמנה can decide not to disclose that she made these sales

iii) Now

(1) How can an אלמנה defraud לקוחות הבעל by hiding her prior sales

b) תירוץ

i) הוזה אמינא even in its תוספות knew that

(1) לקוחות are "אינהו דאפסידו אנפשייהו"

(2) Where

(a) According to the שיטה of יוסי דר' יוסי

(b) The לקוחות are so negligent that they didn't even discover that the אלמנה had made prior sales

ii) שיטה א' דר' יוסי asks its תוספות only for קשיא

(1) Where לקוחות are at least aware that she sold the שדות

(2) And where תוספות in its אמינא הוזה assumed that for these לקוחות we don't say אינהו דאפסידו אנפשייהו

iii) But תוספות in its תירוץ decides that

(1) even where they did know about the sales

(2) still אינהו דאפסידו אנפשייהו by not being חושש that she might later say that she sold both שדות for מזוני

9) מהרש"א – part 2

a) יש מקשין of קשיא

i) To explain why for יהודה ר' יהודה who says יתמי קיימי it's an advantage to be מפרש

ii) Why doesn't רש"י offer this explanation

(1) It benefits אלמנה to be מפרש that she sold ב' שדה for מזונות

(2) Because

(a) if she's not מפרש

(i) Where כלו נכסי יתמי the לקוחות could claim that she sold both שדות for her כתובה

(b) While if she is מפרש she is at least גובה her כתובה

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
גביא יתר כתובה	לא גביא כלום דלקוחות יטענו דמכרה הכל לכתובתה	גביא יתר כתובה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה
גביא יתר כתובה	גביא הכל דתעלים למכירות ולא ידעו למיטען דמכרה הכל לכתובתה ולכן לא גביא כלום	גביא יתר כתובה	גביא יתר כתובה	אי נמי דר' יוסי בחזקת יתמי

b) תירוץ

i) Under this explanation

(1) where the מפרש אלמנה isn't

(2) "מקצה" ר' יוסי of שיטה אי נמי ר' יהודה and ר' יהודה would disagree in the extreme לקצה"

(3) Namely

(i) ר' יהודה would say she's גובה nothing

(ii) While ר' יוסי would say she's גובה all

ii) And this is a דוחק

תד"ה נכסי בחזקת יתמי ובא"ד ולא דמי

- 1) First הקדמה
 - a) The תנאי ב"ד to pay מזונות to an אלמנה is a חיוב
 - b) ר' יוחנן says
 - i) הטוען אחר מעשה ב"ד פרעתי לא אמר כלום
- 2) Second הקדמה
 - a) Even a ר' יוחנן who disagrees with מאן דאמר
 - b) Would agree that
 - i) a person isn't נאמן to say פרעתי for a תקנת חכמים
 - ii) if this נאמנות
 - (1) would destroy the תועלת that חכמים wanted with their תקנה
 - (2) and would raise this question: "אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם"
- 3) גמרא
 - a) איבעיא
 - i) If חיוב מזונות פורע their יתומים say that they were
 - ii) Who must bring a ראיה
 - (1) do we say that נכסי בחזקת יתמי קיימי
 - (a) so the אלמנה has no נאמנות
 - (b) And needs to prove that לא פרעו
 - iii) Or do we say that
 - (1) נכסי בחזקת אלמנה קיימי
 - (a) so the יתומים have no נאמנות
 - (b) And need to prove that פרעו
 - 4) ד"ה דר' יהודה סבר at תוספות and ד"ה יתומים אמרו at תוספות
 - a) The מזונות דלהבא איבעיא doesn't apply to
 - b) Because
 - i) the מזונות דלהבא certainly apply to and תקנת חכמים הועילו
 - ii) And it's a פשיטות that יתומים have no נאמנות to say פרענו
 - c) Instead the איבעיא applies only to מזונות לשעבר
 - 5) שאלה
 - a) What are the צדדים of the איבעיא for מזונות לשעבר
 - 6) מהרש"א as explained by תשובה

- a) מהלך תד"ה ר' יהודה has a different while מהלך תד"ה יתומים has one
- 7) תד"ה יתומים according to מזונות לשעבר for איבעיא צדדים of the
- a) First צד
- Despite הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום
 - And despite אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם
 - Still בחזקתן נכסים were as if פרעתי to say נאמנות יתומים have
 - Because למה שתקה of ריעותא has the אלמנה
- b) Second צד
- The בחזקתה נכסים were as if נאמנות has אלמנה
 - Either הטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום because
 - Or אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם because
 - And we're not חושש for the ריעותא of שתקה
- 8) תד"ה ר' יהודה according to מזונות לשעבר for איבעיא צדדים of the
- a) הקדמה
- Even in a case where שתקה למה doesn't apply
 - The אלמנה has no נאמנות for לשעבר based on מזונות
 - הטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום (1)
 - Or אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם (2)
 - Because
 - מזונות לשעבר to apply don't אם כן מה הועילו and תקנת חכמים (1)
 - Where the אלמנה can get מזונות by being תובע her (2)
- b) First צד
- The אלמנה has נאמנות and the נכסים count as בחזקתה
 - Simply because she's a חוב of the יתומים (1)
 - Note that יתומים have no טענה of "למה שתקה" if the אלמנה has נאמנות based on her being a חוב בעל
- c) Second צד
- יתומים have נאמנות and the נכסים count as בחזקתן
 - Because to be a חוב בעל isn't enough to have נאמנות
- 9) ד"ה נכסי בחזקת אלמנה at תוספות
- a) הקדמה
- are נאמנים to say that they were פורע a על פה of their father יתומים
- b) קשיא

- i) For the צד of the איבעיא that the אלמנה has נאמנות to say לא פרעו
 - ii) Why is it that תומים על פה don't have this נאמנות
- 10) מהרש"א
- a) This isn't a קשיא for תד"ה יתומים
 - i) Because that תוספות says that the צד that says אלמנה has נאמנות
 - (1) derives the נאמנות from ב"ד תנאי and אם כן מה הועילו
 - (2) And says that we're not חייש for למה שתקה
 - ii) And it's a פשיטות that a בעל חוב of their father doesn't have this נאמנות
 - b) It's a קשיא only for יהודה סבר
 - i) For whom it's clear that she has no נאמנות based on אם כן and ב"ד תנאי
 - ii) And
 - (1) For the צד of the איבעיא that she has נאמנות
 - (2) her נאמנות derives simply from her being a בעל חוב
 - iii) So that she is no different than any other בעל חוב of their father
- 11) פרק המקבל in גמרא
- a) a מלוה בשטר can be גובה any שבה made by יתמי אבי יתמי but not שבה made by יתמי
 - b) If
 - i) the מלוה claims that יתמי אבי was משביח the נכסים
 - ii) While יתמי claim אנו השבחנו
 - c) and they have no נאמנות על יתומים להביא ראיה
- 12) תוספות
- a) קשיא
 - i) Why is the סוגיא in פרק המקבל different from "האי דהכא"
- 13) מהרש"א
- a) שאלה
 - i) to what does תוספות refer when it says "האי דהכא"
 - b) תשובה
 - i) there are two possible מהלכים
 - (1) first מהלך
 - (a) By "האי דהכא" תוספות refers to the דין מזונות in our סוגיא
 - (b) Where one צד of the איבעיא is that יתומים have נאמנות
 - (2) second מהלך
 - (a) "הכא" refers to the דין for מלוה על פה that תוספות mentioned earlier

- (b) Where the גמרא says outright that the יתמי have נאמנות to say פרענו because נכסי בחזקת יתמי קיימי
- c) The second מהלך is more מסתבר
- i) Presumably because
- (1) For מזונות there's only a צד of an איבעיא that יתומים are נאמנים
- (2) While for מלוה על פה we know outright that יתומים are נאמנים
- d) קשיא on the second מהלך
- i) The גמרא in המקבל deals with a מלוה בשטר
- ii) While the case where יתומים have נאמנות to say פרענו deals with a מלוה על פה
- e) תירוץ
- i) פרענו טענה of מלוה על פה has an advantage over מלוה בשטר
- ii) there's no reason to assume that מלוה בשטר also has an advantage in deciding who was משביח the יתמי נכסי

תד"ה נשאת

- 1) הקדמה
 - a) An אלמנה has no right to מזונות if she is טובעת כתובתה or נתקבלה כתובתה or ניסת
- 2) גמרא
 - a) ר' יוחנן by איבעיא
 - i) If
 - (1) מזונות say we already paid (יתומים)
 - (2) And אלמנה says she wasn't paid
 - ii) על מי להביא ראיה
 - b) מסקנא
 - i) ניסת she's not
 - (1) מזונות that they paid the (יתומים להביא ראיה)
 - ii) ניסת she's
 - (1) על אלמנה להביא ראיה that she wasn't paid
- 3) רש"י
 - a) קשיא
 - i) מזונות she has no ניסת once she's
 - ii) נאמנות what use is her so of
 - b) תירוץ
 - i) ניסת she was before for the time לשעבר מזונות מסקנא The
- 4) תוספות
 - a) מזונות לשעבר "אפילו" It follows that
 - i) ניסת she wasn't so long as she על היתומים להביא ראיה
 - ii) נתקבלה כתובתה or טובעת כתובתה that she was And it doesn't matter
- 5) מהרש"א
 - a) מדוקדק isn't תוספות "אפילו" The word
 - i) מזונות דלהבא for מכ"ש that it implies Because
 - ii) נתקבלה כתובתה or טובעת כתובתה even where על היתומים להביא ראיה
 - b) And we've already established that
 - i) this isn't correct
 - ii) מזונות דלהבא she has no נתקבלה כתובתה or טובעת כתובתה because once she's

דף צז.

תד"ה וסמך לי' ותד"ה מאי סמך

- 1) First הקדמה
a) an אלמנה can sell קרקעות of יתומים to be גובה her מזונות and her כתובה
- 2) second הקדמה
a) If a חוב of the father of the יתומים is later טורף the קרקעות from the לקוחות
i) The יתומים are חייב באחריות to the לקוחות
ii) the אלמנה is פטורה
- 3) third הקדמה
a) An אלמנה can be גובה her כתובה from לקוחות
b) But she can't be גובה her מזונות from לקוחות
- 4) גמרא
a) רב איבעיא to שש
i) If an אלמנה sold דיתמי מקרקעי לקוחות to be גובה her מזונות
ii) Can she herself afterwards be טורף the same מקרקעי from the לקוחות to be גובה her כתובה
iii) The נקודה of the איבעיא is
(1) Do we say that
(a) She can do so
(b) because she's מאחריות פטורה and isn't responsible for anyone including herself who is טורף from the לקוחות
(2) Or do we say that
(a) she can't do so
(b) because she's only פטורה if another person is טורף the נכסים
(c) but she does have דנפשה דאחריות if she herself is טורף the נכסים
- 5) דף צב. at גמרא
a) The case
i) שמעון sold a שדה to ראובן
(1) אחריות didn't accept ראובן
ii) ראובן sold the same שדה back to שמעון
(1) But שמעון did accept אחריות
iii) ראובן sold the שדה from ראובן to בעל חוב דראובן

- b) Now
- i) ראובן claims that
 - (1) ראובן is חייב באחריות שמעון
 - (2) While ראובן isn't חייב באחריות to שמעון
 - ii) שמעון claims that
 - (1) ראובן is חייב באחריות against a חוב בעל of ראובן
- c) רמי בר חמא
- i) ראובן has no אחריות to שמעון even against a חוב בעל of ראובן
- d) רבא
- i) בעל חוב can't be פוטר himself from אחריות for his own חוב בעל
- 6) ד"ה או דלמא at תוספות
- a) רבא to קשיא
 - i) Why in our סוגיא is there a צד to the איבעיא that the אלמנה doesn't accept אחריות even against herself
 - b) תירוץ
 - i) At דף צב. It's מסתבר that ראובן accepted אחריות against persons who loaned new money to him
 - ii) while the אלמנה in her prior sale to her לקוחות achieved only payment of a claim that she already had against יתומים
- 7) ברייתא
- a) מזונות her גובה to be נכסי יתמי can sell אלמנה
 - b) But
 - i) If she wants to be גובה her כתובה from these נכסים
 - ii) She needs to be שיר from the נכסים for her כתובה and not sell them for מזוני
 - iii) Because
 - (1) If she's not משייר and sells all the נכסים for מזוני
 - (2) she won't be able to be טורף the נכסים for her כתובה
- 8) גמרא
- a) רב ששת
 - i) The fact that she needs to be משייר נכסים to be גובה her כתובה
 - ii) proves that
 - (1) she does have אחריות דנפשה
 - (2) if she herself is טורף the נכסים for her כתובה from לקוחות to whom she sold מזונות for her נכסים

9) מהרש"א as explained by תד"ה וסמך לה

a) קשיא

i) We'd have the same proof from the ברייתא if the ברייתא had said

(1) Once she's גובה the whole שדה for מזוני

(a) she can no longer be גובה for כתובה

(b) because she can't be טורף from לקוחות any נכסים she sold to them

(2) so why does the ברייתא suggest that the אלמנה be משייר

b) תירוץ

i) The ברייתא teaches the אשה to be משייר for her own benefit

c) קשיא

i) as far as concerns the benefit to the אשה

ii) what difference does it make to her on נכסי יתמי that are worth – say – 100 זוז

(1) whether she's גובה the entire 100 זוז for מזונות

(2) or whether she's גובה both מזונות and כתובה for a total of 100 זוז

(3) or

(a) given that an אלמנה can't be גובה any משועבדים

(b) whether she's גובה the entire 100 זוז for her כתובה

10) מהרש"א

a) קשיא

i) We established at דף צו: that

(1) If an אלמנה sells one שדה to be גובה her כתובה and another שדה to be גובה her מזוני

(2) It's an עצה טובה for her to be מפרש that she sold only one שדה for מזוני

(3) So that people not think that she sold both שדות for מזוני and is a רעבתנותא

ii) So here too

(1) Why doesn't תוספות explain that

(a) It's better for her to be משייר קרקע for her כתובה instead of to sell the entire קרקע for מזוני

(b) כי היכא דלא ליקרו לה רעבתנותא

b) תירוץ

i) דלא ליקרו לה רעבתנותא can explain why it's an עצה טובה to write a מפורש as proof of what she sold

ii) But

- (1) our סוגיא doesn't deal with this עצה טובה and assumes that there is no כתיבה מפורש
- (2) and since there is no proof from a מפורש כתיבה
- (3) regardless of what she sells
 - (a) she can maintain that she sold all לכתובה and wasn't a רעבתנותא
 - (b) while people might say she sold all למזוני and is a רעבתנותא

11) תד"ה מאי סמך

- a) Return to the סוגיא of בר חמא רמי בר חמא that we discussed earlier
 - i) Once רב ששת proves from the ברייתא that
 - (1) even an אלמנה who sold נכסים לקוחות to be גובה a prior חוב
 - (2) is still חייב באחריות for her own actions
 - ii) How can בר חמא רמי בר חמא say at דף צב. that ראובן isn't באחריות even though he did get new money that he borrowed from the חוב בעל

12) מהרש"א

- a) תירוץ
 - i) There
 - (1) it's the חוב בעל of ראובן who is being טורף – not ראובן himself
 - (2) And that's why בר חמא רמי בר חמא says that ראובן isn't באחריות
 - ii) Here
 - (1) the אלמנה who sold to her לקוחות is being טורף herself
 - (2) And that's why רב ששת says that the אלמנה is חייב באחריות

דף צז:

סוגיא דמגורשת ואינה מגורשת

1) הקדמה

- a) כתובה all have a גרושה and אלמנה מן הנשואין and אלמנה מן האירוסין
- b) מזונות also has אלמנה מן הנשואין
- c) מזונות have no גרושה and אלמנה מן האירוסין

2) משנה

- a) תנא קמא
 - i) נכסי יתמי כתובה by selling their גובה are אלמנה מן הנשואין and אלמנה מן האירוסין even בב"ד שלא
 - ii) נכסי יתמי even בב"ד can be גובה her מזונות by selling אלמנה מן הנשואין
- b) ר' שמעון of רישא
 - i) שלא בב"ד can sell נישואין from אלמנה
 - (1) מזוני for her
 - (2) But not for her כתובה
 - ii) בב"ד only נכסי יתמי can sell אלמנה מן האירוסין because
 - (1) She has only a כתובה
 - (2) And applies only for מזונות שלא בב"ד
- c) ר' שמעון of סיפא
 - i) כלל of שמעון
 - (1) כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בב"ד
 - ii) ר' שמעון for דין גרושה
 - (1) גרושה לא תמכור אלא בב"ד

3) גמרא

- a) שאלה
 - i) **מזוני** for אלמנה מוכרת שלא בב"ד I understand why
 - (1) Namely that שלא תתענה
 - ii) **כתובה** for שלא בב"ד אלמנה can also sell תנא קמא say But why does the
- b) גמרא in the טעם according to one תשובה
 - i) because this מוכרת שלא בב"ד to be the כוח אשה we give an קמא says The חינא gives her
 - (1) means רש"י according to which

- (a) by treating her favorably we encourage women to marry
- (2) and according to ר"ח means
 - (a) by treating her favorably we encourage men to marry אלמנות
- ii) ר' שמעון disagrees because he says that חינא isn't reason to enough to let an אלמנה sell her בב"ד כתובה שלא
- c) קשיא
 - i) we established that גרושה has no מזונות
 - ii) and we also established that
 - (1) כתובה שלא בב"ד her מוכרת can't be מן האירוסין אלמנה
 - (2) Because an אשה can be בב"ד only for מזונות מוכרת שלא
 - iii) so
 - (1) why does ר' שמעון need to add in the משנה that
 - (2) כתובה שלא בב"ד her מוכרת can't be גרושה
- d) תשובה
 - i) אלמנה מן האירוסין חן than needs more גרושה
 - (1) For רש"י because
 - (a) נשים are more discouraged if we treat a גרושה unfavorably than if we treat unfavorably an אלמנה מן האירוסין who didn't know טעם ביאה
 - (2) For ר"ח
 - (a) Men need greater encouragement
 - (i) to marry a גרושה who is בזוי
 - (ii) than to marry an אלמנה מן האירוסין
 - ii) ר' שמעון teaches that
 - (1) despite the extra חן that גרושה needs
 - (2) there still isn't reason enough for her to be בב"ד מוכרת כתובה שלא
- 4) ד"ה אלמנה at מהרש"א
- a) הקדמה
 - (1) In פרק השולח the גמרא says that אלמנה מן הנשואין חן than needs more גרושה
 - (2) in short
 - (a) since we established that גרושה needs more חן than מן האירוסין אלמנה
 - (b) the full סדר of חינא is

אלמנה מן הנשואין	הכי יותר
גרשה	פחות קצת
אלמנה מן האירוסין	הכי פחות

b) רבינו חננאל to קשיא

i) אלמנה מן הנשואין is בזוי' even more than גרשה A

ii) so

(1) חינא needs more אשה בזוי' who says רבינו חננאל according to

(2) אלמנה מן הנשואין חן than even גרשה ought to need more a

קשיא דלר"ח משמע כזה	משמעות גמרא	
גרשה	אלמנה מן הנשואין	הכי יותר
אלמנה מן הנשואין	גרשה	פחות קצת
אלמנה מן האירוסין	אלמנה מן האירוסין	הכי פחות

c) note that

i) רש"י to קשיא isn't a this

(1) because it's מסתבר that

(a) to encourage women to marry

(b) it's more important for us to favor מן הנשואין than to favor גרשה

d) תירוץ

i) We've established for שמעון ר' that גרשה needs to be בב"ד despite her חינא

ii) So it doesn't matter that she needs more חינא than מן הנשואין אלמנה

e) But this is only a תירוץ קצת

i) Because for ר"ח the מציאות remains that a גרשה should need more חן than אלמנה מן הנשואין

ii) while the גמרא in פרק השולח says the מציאות is that מן הנשואין אלמנה needs more חינא

5) דף צח. at תד"ה מוכרת שלא בבית דין

a) תוספות as explained there by פיז: at פרק הכותב in משנה

i) an אלמנה needs more חן than גרשה

b) תוספות here of הוה אמינא

i) The אלמנה מן האירוסין in the הכותב in משנה is an

6) ד"ה מוכרת שלא בב"ד at דף צח. at מהרש"א

a) קשיא

קשיא דלה"א דתוספות משמע כזה	קשיא דלר"ח משמע כזה	משמעות גמרא	
	גרשה	אלמנה מן הנשואין	הכי יותר
אלמנה מן האירוסין	אלמנה מן הנשואין	גרשה	פחות קצת
גרשה	אלמנה מן האירוסין	אלמנה מן האירוסין	הכי פחות

- i) We've established that גרשה מן האירוסין needs less חן than אלמנה מן האירוסין
- 7) מגורשת ואינה מגורשת on הקדמה
- a) First כלל
- i) ספק מגורשת ואינה מגורשת means an אשה who's מגורשת
- b) Second כלל
- i) שמת בעלה until כתובה גובה her can't be מגורשת ואינה מגורשת
- ii) Because it's only then that we first know for sure that she's either a גרשה or an אלמנה
- c) Third כלל
- i) The דין of זירא זירא:
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה" can be מזוני גובה from בעל while he's alive
- (2) Because she's בל אגידא and can't marry another because of her tie to him
- d) Fourth כלל
- i) The גמרא will deal with
- (1) Whether "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין" has מזוני
- (a) both בעלה בחיי and לאחר שמת
- (2) Whether "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין לאחר שמת בעלה" has מזוני

מגורשת ואינה מגורשת				
יש לה מזוני או אין לה מזוני	לאחר שמת בעלה	בחיי בעלה	מן הנשואין	מן האירוסין
יש לה מזוני		X	X	
אין לה מזוני	X		X	
		X		X
	X			X

- 8) גמרא
- a) שאלה
- i) what does the כלל of "כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בבית דין" add for שמעון ר'
- b) גמרא of לשון – תשובה
- i) "לאתויי מגורשת ואינה מגורשת"
- ii) כדר' זירא דאמר מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונות"
- 9) רש"י

- a) רש"י of לשון
- "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין"
 - ולא לאשמעינן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד [כשמת בעלה] דהא מאלמנה שמעינן לה
 - אלא אגב אורחי' אשמעינן דמגורשת ואינה מגורשת ... אין לה מזונות מן היתומים אם מת"

מגורשת ואינה מגורשת					
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת
מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת	מגורשת ואינה מגורשת

- b) in short
- חלק א'
 - Since the דין is that
 - "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
 - and has only a כתובה
 - we understand ourselves
 - based on what ר' שמעון רישא says in the רישא for האירוסין
 - that she can sell her כתובה only בב"ד
 - So it can't be that
 - the כלל in the משנה teaches that
 - מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה
 - לא תמכור כתובתה אלא בב"ד
 - חלק ב'
 - Must be that what the כלל teaches is that
 - In fact "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
 - And the מימרא of ר' זירא that says she does have מזוני applies only בעלה בחיי בעלה
- 10) מהרש"א
- קשיא
 - how is it that even before רש"י in his חלק ב' says that "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
 - רש"י in his חלק א' already says that

- (1) since "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) it follows from "שלא בב"ד אלמנה מן האירוסין" that she can't sell

b) תירוך

i) רש"י in his חלק א' means

- (1) if it's the דין that "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) then from "שלא בב"ד אלמנה מן האירוסין" we know that she can't sell

ii) רש"י then adds in his חלק ב' that

- (1) in fact "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) because this is what the כלל in the משנה teaches

11) מהרש"א

a) First קשיא on רש"י

i) We've established that

- (1) there's no מזונות for האירוסין מן אלמנה
- (2) there's also no מזונות for a גרושה
- (3) ספק מגורשת ואינה מגורשת means that the אשה is מגורשת

ii) now

- (1) For an אשה who is "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה"
- (2) there are only these possibilities
 - (a) She was actually מגורשת ואינה מגורשת and is now an האירוסין מן אלמנה who has no מזונות
 - (b) She was actually a גרושה and is now still a גרושה who has no מזונות

iii) So

- (1) For an אשה who's "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה"
- (2) How can there be even a הוה אמינא that she has מזונות
- (3) And why would ר' שמעון need to use the כלל to teach that she has no מזונות

b) Second קשיא

i) It's משמע from a גמרא in שאחזו מי שחזו that

- (1) There's no מזונות even for "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין בהיי בעלה"
- (2) And the זירא of ר' זירא applies only to הנשואין מן מגורשת ואינה מגורשת

c) מהרש"א as explained by תירוך

מגורשת ואינה מגורשת					
מנ האירוסין	מן הנישואין	בחיי בעלה	לאחר שמת בעלה	יש לה מזוני או אין לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X	X		יש לה מזוני דהיינו מילתי' דר' זירא	מוכרת שלא בב"ד
	X		X	כלל דר' שמעון אשמועינן דאין לה מזוני	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד
X		X		יש אין לה מזוני דנכחל בדר' זירא	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד
X			X	אין לה מזונות	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד

- i) This is the correct גרסא in רש"י
- (1) חלק א'
- (a) "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין [הנשואין]"
- (b) ולא לאשמועינן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד
- (i) דהא מאלמנה [מן האירוסין] שמעינן לה
- (2) חלק ב'
- (a) אלא
- (i) אגב אורח' אשמעינן
- (ii) דמגורשת ואינה מגורשת {מן הנשואין} אין לה מזוני אם מת"
- ii) So that
- (1) the מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה גמרא deals with
- (2) and
- (a) the words "מן האירוסין" refer to "אלמנה מן האירוסין"
- (b) from where we know the שיטה of שמעון ר' that no אשה can sell בב"ד שלא אשה can sell בב"ד כתובה her
- d) קשיא
- i) why does רש"י say that
- (1) once we know that "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) we automatically know - based on אלמנה מן האירוסין - that she can be מוכר her כתובה only בב"ד
- (3) and we don't need ר' שמעון to teach this דין in his כלל

- ii) when
- (1) maybe שמעון ר' does need to teach this דין for "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה"
- (2) since otherwise we might have thought that
- (a) שלא בב"ד she can sell
- (b) because
- (i) whether she is really מן הנשואין גרושה or an מן הנשואין אלמנה
- (ii) she needs more חינא than מן האירוסין אלמנה
- e) תירוץ
- i) we established earlier for שמעון ר' that a גרושה ודאית can sell only בב"ד even though she needs more חן than מן האירוסין אלמנה
- 12) תד"ה לאתויי
- a) מגורשת ואינה מגורשת on רש"י of שיטה to קשיא
- i) We've established that מגורשת גמורה has no מזונות
- ii) We've also established that
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה" has מזוני
- (a) בגידא בל' she's Because
- (b) And is אסורה לשוק because of him
- (2) And
- (a) the purpose of the כלל for שמעון ר' is to teach that
- (b) מזוני she no longer has לאחר שמת בעלה
- b) But
- i) Once the בעל has died and she's no longer בגידא בל'
- ii) Why would we even have a הוה אמינא that
- (1) Because of the ספק that maybe she wasn't מגורשת and is an מן הנשואין אלמנה
- (2) she can be מוציא מזונות from the יתומים
- iii) so why does שמעון ר' in his כלל need to teach that she has no מזונות
- c) מהרש"א as explained by ר"ח of שיטה according to תירוץ

מגורשת ואינה מגורשת					
מנ האירוסין	מן הנשואין	בחיי בעלה	לאחר שמת בעלה	יש לה מזוני או אין לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X			יש לה מזוני ר"ח: מן דיוק מן כלל דר' שמעון אשמועינן דיש לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X		X	אין לה מזוני רש"י כלל דר' שמעון אשמועינן דאין לה מזוני	רש"י: מן אלמנה מן האירוסין מובן שלא מוכרת שלא בב"ד

- i) Unlike רש"י who says that the כלל teaches that
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת **לאחר שמת בעלה**" **has no מזוני**
- ii) ר"ה says that the כלל teaches the דין of זירא that
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת **בחיי בעלה**" **does have מזוני**
- iii) Here is the לימוד as understood by ר"ה
- (1) Part 1
- (a) "אשה שאין לה מזונות לא תמכור שלא בב"ד" ר' שמעון כלל says that
- (2) Part 2
- (a) From this כלל we're מדייק the reverse: that an אשה who does have מזוני is מוכרת שלא בב"ד
- (3) Part 3
- (a) At first sight we'd apply this דיוק to מן הנשואין
- (b) And this is why תוספות says "ואיזו זו היא זו אלמנה מן הנשואין"
- (4) Part 4
- (a) But we already know from the רישא of the משנה that
- (i) "אלמנה מן הנשואין" sells בב"ד שלא for her מזוני
- (5) Part 5
- (a) אם אינו ענין
- (b) we say the דיוק refers to "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה"
- (c) and the משנה teaches the דין of זירא that מגורשת ואינה מגורשת מן ר' זירא that הגנישואין בחיי בעלה
- (6) Now for this שיטה the קשיא on רש"י is answered
- (a) Because the משנה in fact doesn't teach the פשיטות that מגורשת ואינה מזונות "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין לאחר שמת בעלה"

תד"ה בבתולי' ובא"ד דהא בקנס ובא"ד ונראה לי

1) ברייתא

- a) והוא (כהן גדול) אשה בבתולי' יקה
 - i) ר' מאיר
 - (1) פרט לבוגרת דאין לה אלא מקצת בתולים (1)
 - ii) ר' אלעזר ור' שמעון
 - (1) מתירין בבוגרת (1)

2) ר' מאיר of לימוד – גמרא

- a) The פסוק could have said "בתולה"
 - i) Which would have implied that מקצת בתולים are enough and בוגרת is מותרת to the כהן גדול
- b) By instead saying בתולי'
 - i) The פסוק implies "עד דאיכא כולהו בתולים" so בוגרת is אסורה to the כהן גדול
- c) The גמרא adds that
 - i) Because the פסוק continues and says בבתולי'
 - (1) Which ר' מאיר implies that אין שלא כדרכה לא
 - (2) It follows that בעולה שלא כדרכה is מותרת to the כהן גדול

3) ר' אלעזר ור' שמעון of לימוד – גמרא

- a) The פסוק could have said "בתולה"
 - i) Which would have implied that only בתולה שלמה is מותרת and בוגרת is אסורה to the כהן גדול
- b) By instead saying בתולי'
 - i) The פסוק teaches that מקצת בתולים is enough and בוגרת is מותרת to the כהן גדול
- c) The גמרא adds that
 - i) Because the פסוק continues and says בבתולי'
 - ii) Which ר' אלעזר ור' שמעון implies "שיהו כל בתולי' קיימין"
 - iii) It follows that בעולה שלא כדרכה is אסורה to the כהן גדול

4) Note that

- a) The ברייתא discusses the מחלוקת of ר' אלעזר ור' שמעון only for בוגרת
- b) We need to explain why
 - i) based on this מחלוקת
 - ii) the גמרא concludes that they also disagree on שלא כדרכה

5) מהרש"א בא"ד ונראה לי as explained by תוספות

- a) שאלה
- i) Why does the גמרא apply the לימוד of בבתולי only to שלא כדרכה and not to בוגרת
- b) תשובה
- i) because
- (1) מקום בתולים implies בבתולי (1)
- (2) and so can deal only with whether בעולה שלא כדרכה is or is not מותרת to the כהן גדול
- 6) מהרש"א as based on תד"ה בבתולי
- a) שאלה
- i) Why does the גמרא say that
- (1) For מאיר ר' the word בבתולי is כדרכה
- (2) While for אלעזר ור' שמעון the same word is כדרכה
- b) תשובה for מאיר ר'
- i) The גמרא assumes that
- (1) Had the פסוק used the word בתולה that implies מקצת בתולים for מאיר ר'
- (2) The word בתולה would have been מרבה not only בוגרת but also כדרכה and both would have been מותרות
- (3) so בתולי
- (a) that reverses this implication of בתולה
- (b) teaches that כדרכה as well as בוגרת are לכהן גדול
- (4) now בבתולי
- (a) leaves the דין for בוגרת as it was – namely that she's ג"כ
- (i) because we've established that בבתולי refers to כדרכה and בעולה שלא כדרכה and not to בוגרת
- (b) but reverses the איסור for כדרכה
- (i) because בבתולי implies לא כדרכה
- c) תשובה for אלעזר ור' שמעון
- i) The גמרא assumes that
- (1) Had the פסוק used the word בתולה that implies בתולה שלמה for אלעזר ור' שמעון
- (2) The word בתולה would have been ממעט not only בוגרת but also כדרכה so both would have been אסורות
- ii) so בתולי
- (1) that reverses this implication of בתולה

(2) teaches that מותרות לכהן גדול as well as בוגרת שלא כדרכה

iii) now בבתולי'

(1) leaves the מותרת לכ"ג as it was – namely that she's דין for בוגרת

(a) because we established that בבתולי' refers to בעולה שלא כדרכה and not to בוגרת

(2) but reverses the היתר of שלא כדרכה

(a) because בבתולי' implies "שיהו כל בתולי' קיימין"

d) קשיא

i) How does the גמרא know for מאיר ר' that

(1) בבתולי' reverses the איסור that בתולי' would have taught

(2) Maybe מאיר ר' agrees with שמעון ור' אלעזר ור' that

(a) The עד שיהו כל בתולי' קיימין of בבתולי' משמעות

(b) So בבתולי' reinforces the teaching of בתולי' that שלא כדרכה is אסורה

ii) And how does the גמרא know for שמעון ור' אלעזר ור' that

(1) בבתולי' reverses the היתר that בתולי' would have taught

(2) Maybe שמעון ור' אלעזר ור' agree with מאיר ר' that

(a) The כדרכה אין שלא כדרכה לא of בבתולי' משמעות

(b) So בבתולי' reinforces the meaning of בתולי' that שלא כדרכה is מותרת

e) תירוץ

i) it must be for מאיר ר' and שמעון ור' אלעזר ור' that בבתולי' reverses the דין they'd have derived had the פסוק said only בתולי'

(1) because otherwise

(a) לישתיק קרא מיני'

(b) the פסוק should have said בתולי' and instead of בבתולי'

7) תוספות

a) קשיא

i) why does the גמרא assume for מאיר ר' that

(1) because בתולה would have implied מקצת בתולים so that בוגרת would be מותרת

(2) בתולה would also have implied that שלא כדרכה is also מותרת to the כהן גדול

ii) Maybe

(1) Unlike בוגרת that counts as מקצת בתולים

(2) שלא כדרכה doesn't count even as מקצת בתולים

(3) So

(a) ממעט שלא כדרכה even without a 'י would have been בתולה

(b) and that's why we rely on בבתולי' to teach כדרכה שלא is in fact מותרת to the כהן גדול

b) תירוץ

i) Can't be for מאיר ר' that בתולה would be כדרכה שלא ממעט

ii) Because

(1) the פרשה of קנס for נערה uses the word בתולה

(a) and yet there's קנס even if she was כדרכה שלא בעולה

(2) and the פרשה of מאורסה for נערה also uses the word בתולה

(a) and yet there's סקילה even if she was כדרכה שלא בעולה

8) בא"ד דהא בקנס at מהרש"א

a) תוספות on the תירוץ of קשיא

i) We'll show below for שמעון ור' אלעזר ור' שמעון that

(1) Despite the פרשיות of קנס and מאורסה נערה

(2) It's still possible that בתולה is כדרכה שלא ממעט

9) ד"ה בתולה שלימה משמע at תוספות

a) הקדמה

i) The גמרא says elsewhere that

(1) the word נערה for קנס is בוגרת

(2) There is קנס for כדרכה שלא בעולה

(3) There's a נערה מאורסה for דין נערה כדרכה שלא בעולה

b) First קשיא

i) For שמעון ור' אלעזר ור' שמעון who say that בתולה שלמה משמע and is בוגרת

ii) Why is it that the גמרא needs to rely on נערה to be בוגרת

c) תירוץ

i) The גמרא needs the משמעות of בתולה to teach another פרשה

d) Second קשיא

i) Why for שמעון ור' אלעזר ור' שמעון is there קנס for כדרכה שלא בעולה

e) Third קשיא

i) Why for שמעון ור' אלעזר ור' שמעון is there a נערה מאורסה for דין נערה כדרכה שלא בעולה

f) תירוץ to the third קשיא

i) For נערה מאורסה we rely on a special ריבוי from the words בעולת בעל

- 10) בא"ד ואמרינן נמי בקידושין at מהרש"א
- a) קשיא ב' to תירוץ
 - i) We've established for קנס that the משמעות of בתולה is needed for another דרשה
- 11) ד"ה בבתולי' at מהרש"א
- a) Similar to what ר' מאיר asked earlier for תוספות
 - b) ר' אלעזר ור' שמעון for קשיא ג' and קשיא ב' could have answered both תוספות
 - i) although ממעט בוגרת בתולה would have meant שלמה and would have been בתולה
 - ii) Still ממעט שלא כדרכה בתולה wouldn't have been
- 12) פרק הבא על יבמתו in תנא
- a) It's a פשיטות that the word "נערה" is בוגרת
 - b) But the תנא teaches this חידוש:
 - i) Wherever a פסוק uses the word "בתולה" even where the פסוק doesn't add the word "נערה"
 - ii) The word בתולה is also ממעט בוגרת
- 13) ד"ה בתולה שלמה משמע at תוספות
- a) פרק הבא על יבמתו תנא to קשיא
 - i) If בתולה itself is enough to be בוגרת
 - ii) Why are there often פסוקים that say both נערה and בתולה
- 14) ד"ה שלמה משמע at מהרש"א
- a) קשיא
 - i) The קשיא of תוספות doesn't fit will into our סוגיא that doesn't deal with that תנא
 - ii) Now
 - (1) It's true that
 - (2) ר' אלעזר ור' שמעון to קשיא could have asked the same תוספות
 - iii) But even better would have been this קשיא to ר' מאיר:
 - (1) how can ר' מאיר say בתולה includes בוגרת
 - (2) when the פסוק often says נערה-בתולה